

1095 (2021-2022) – Nr. 1
ingediend op 13 januari 2022 (2021-2022)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Johan Deckmyn en Karl Vanlouwe

van het verslagmoment van de Europese Raad
van 21 en 22 oktober 2021

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme:

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Staf Aerts, Tine Van den Brande;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Orry Van de Wauwer, Loes Vandromme;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Chris Steenwegen, Jeremie Vaneeckhout;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Toelichting door Axel Buyse.....	4
1.	Polen en de rechtsstaat	4
2.	Energie.....	5
2.1.	Stijgende energieprijzen	5
2.2.	Taxonomie	6
3.	Migratie	6
3.1.	Grens Polen - Wit-Rusland	6
3.2.	Transmigranten	6
3.3.	Turkije.....	6
3.4.	Grensbeveiliging	7
4.	COVID-19	7
5.	Digitalisering	7
6.	Belgisch EU-voorzitterschap	7
II.	Vragen van de leden	8
1.1.	Tussenkomst van Philippe Muyters	8
1.2.	Repliek van Axel Buyse.....	9
1.3.	Tussenkomst van Bart Tommelein.....	9
1.4.	Tussenkomst van Johan Deckmyn	10
1.5.	Tussenkomst van Karin Brouwers	12
1.6.	Tussenkomst van Karl Vanlouwe	13
2.	Repliek van Axel Buyse.....	14
	Gebruikte afkortingen.....	19
	Bijlagen: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Op 26 oktober 2021 bracht Axel Buyse, diplomatiek vertegenwoordiger van Vlaanderen bij de Europese Unie, verslag uit in de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme over de Europese Raad van 21 en 22 oktober 2021.

Na de vergadering heeft de diplomatiek vertegenwoordiger van Vlaanderen in Polen en de Baltische Staten de uitspraak van het Poolse Grondwettelijk Hof (Assessment of the conformity to the Polish Constitution of selected provisions of the Treaty on European Union) (bijlage 1) aan de commissie bezorgd, evenals de 'Oral grounds for the judgment of the Constitutional Tribunal (Poland) in the case K 3/21' (bijlage 2). De bijlagen zijn te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

(De vergadering werd als hybride vergadering georganiseerd.)

I. Toelichting door Axel Buyse

Axel Buyse licht toe wat op de Europese Raad van staats- en regeringsleiders van 21 en 22 oktober besproken is. Hij brengt opnieuw uit de tweede hand verslag uit. Ondanks aandringen van het kabinet van de minister-president was er voor hem nog altijd geen plaats in de Belgische delegatie. Hij hoopt dat dat vanaf december opnieuw het geval zal zijn.

Op de Europese Raad zijn weinig beslissingen genomen, maar er is diepgaand gediscussieerd. Dat was ook nodig gezien de grote meningsverschillen over het thema Polen en de rechtsstaat, de energieprijzen en het migratievraagstuk. Het thema Polen en de rechtsstaat stond niet op de formele agenda, maar na de discussie een paar dagen eerder in het Europees Parlement, konden de staats- en regeringsleiders niet anders dan de posities aflijnen. Ook de opstart van de voorbereidingen voor het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie in de eerste helft van 2024 kwam aan bod tijdens deze toelichting.

1. Polen en de rechtsstaat

De aanleiding voor het debat over Polen en de rechtsstaat is een uitspraak van het Poolse Grondwettelijk Hof waaruit zou moeten blijken dat, volgens dat Hof, het Europese recht, bij monde van het Hof in Luxemburg, geen automatische voorrang heeft op de Poolse Grondwet.

Er zijn nogal wat tegenstrijdige interpretaties, maar de Europese Commissie en alle lidstaten, uitgezonderd Polen en Hongarije, vinden dat het de verkeerde kant uitgaat, rekening houdend met het belang van het Europese rechtssysteem voor het behoud van de interne markt, het vrije verkeer van goederen, diensten en van burgers, het wederzijdse vertrouwen en de gelijke behandeling van de Europese burgers. Zelfs de Sloveense premier Janez Janša, voorzitter van de Raad van de Europese Unie, had opmerkingen over de stelling van het Poolse hooggerechtshof, hoewel het waarschijnlijk eerder de opvatting van zijn regering is die hij vertolkte, dan die van hemzelf.

Over dit bijzonder heikele onderwerp is er een vrij rustig debat gevoerd. Er is ook geen sanctiemechanisme tegen Polen geactiveerd, ondanks dreigementen uit verschillende hoeken. Commissievoorzitter Ursula von der Leyen heeft duidelijk gemaakt dat dit is in afwachting van een uitspraak van het Hof in Luxemburg over de legaliteit van het conditionaliteitsmechanisme, waarbij de verstrekking van Europese financiële middelen gekoppeld wordt aan de toestand van de rechtsstaat in de verschillende lidstaten. Dat principe is aangenomen op de Europese Raad midden 2020 over het MFK (meerjarig financieel kader). De kans lijkt tamelijk groot

dat Polen de 24 miljard euro steun waar het formeel gesproken recht op heeft in het kader van het herstel- en veerkrachtprogramma, toch doorgestort zal krijgen of althans een voorschot daarop. België had oorspronkelijk recht op zo'n zes miljard euro van dat fonds, maar dat bedrag is intussen verminderd door de stevige economische groei.

Er is niets ten gronde opgelost. Duidelijk is wel dat commissievoorzitter Ursula von der Leyen met deze uitkomst op ramkoers dreigt te komen met het Europees Parlement, waar men op dit ogenblik forsere taal spreekt. De serene toon van het debat stond niet helemaal los van de opmerkingen die de Duitse kanselier Angela Merkel aan de vooravond van de top gemaakt heeft. Ze had aangedrongen op enige bezonnenheid. Niemand heeft baat bij een verdere aanscherping van dit debat, dat vrij diep ingrijpt in het bestaan zelf van de Europese Unie. Angela Merkel vroeg om de zaken niet op het scherp van de snee te behandelen om te vermijden dat het hele besluitvormingsproces binnen de Europese instellingen zou stilvallen. Polen had er immers al mee gedreigd – om als maatregel tegen het gebruik van 'twee maten en twee gewichten' – over te gaan tot het blokkeren van allerlei beslissingen binnen de Europese instellingen, wat vrij dramatische gevolgen zou kunnen hebben op het ogenblik dat er economische, financiële en sociale problemen opduiken. Bovendien is er ook nog altijd de sluipende COVID-19-toestand.

2. Energie

2.1. Stijgende energieprijzen

De bezorgdheid over de rijzende energieprijzen grijpt om zich heen. Een aantal lidstaten hebben zich laten vertegenwoordigen door de afscheidnemende Tsjechische premier Andrej Babiš met felle kritiek op een mogelijke uitbreiding van het Europese ETS-systeem: het systeem waarbij er rechten betaald moeten worden voor de uitstoot. Dat is al geruime tijd het geval voor grote delen van onze industrie. De Europese Commissie wil in het kader van de Green Deal en het 'Fit for 55'-programma het ETS-systeem ook uitbreiden naar het energieverbruik in gebouwen en door het transport. Een aantal vooral Midden-Europese lidstaten zijn de mening toegedaan dat dit ETS-systeem de energieprijzen opdrijft en dat er speculatie achter de hoge gasprijzen schuilt. Zij drongen erop aan dat de Europese Unie daartegen maatregelen zou nemen. Als reactie heeft de Europese Raad alvast aan de Europese Commissie de opdracht gegeven om een studie uit te voeren naar de prijsmechanismen op de energiemarkt wereldwijd.

Voorals de noordelijke landen, en ook Duitsland, Oostenrijk en Luxemburg, gaan er nog altijd vanuit dat de interne energiemarkt naar behoren werkt en dat de grote prijsstijging een gevolg is van de normale marktwerking door de herneming van de economie wereldwijd. Ook de krapte op de markt door het uitvallen van een aantal energievoorzieningen, door onderhoudswerken aan de gasinstallaties in Noorwegen onder meer, door de lagere productiviteit van de windmolens de afgelopen maanden enzovoort, maken volgens die lidstaten deel uit van de verklaring. De wijze waarop Rusland met de gasvoorraden omgaat ten slotte, heeft ook invloed. Rusland manipuleert de gaskraan richting EU-lidstaten, wat niet losstaat van de discussies over Oekraïne en de activering van de Nord Stream 2-gasleiding naar Duitsland.

Frankrijk en Spanje eisen een aanpassing van de vrij ingewikkelde wijze waarop de energieprijzen worden berekend. Het duurste gedeelte van de prijs die men voor de bevoorrading betaalt, bepaalt de prijs van het geheel. Spanje heeft op de Raad Energie van 26 oktober gevraagd dat het zijn eigen berekening zou mogen gebruiken in plaats van de Europese. Het is nog onduidelijk waartoe dit zal leiden.

2.2. Taxonomie

Een tweede energietheema was de taxonomie: een stelsel met regels die bepalen voor welke ontwikkelingen men vanuit de financiële wereld goedkopere leningen kan toestaan. De regels zijn gekoppeld aan de vergroeningsoperatie. Welke investeringen zijn voldoende groen om een soort prioritair statuut te krijgen? Voor zonne- en windenergie is dat al het geval. Maar er zijn twee grote betwistingen: geldt dat ook – in afwachting van de verhoopte algemene vergroening – voor gas en kernenergie?

Officieel zit kernenergie nog niet in de taxonomie. Voor Frankrijk, dat voor 70 procent van zijn elektriciteitsvoorziening afhankelijk van kernenergie is en niet van plan is dat te verminderen de komende jaren, is dit een belangrijk strijdpunt. De spreker stelt een geleidelijke verschuiving vast in de richting van een grotere ontvankelijkheid van de Franse vraag. Ook andere lidstaten blijven voor kernenergie pleiten, zoals Zweden. Andere Europese landen zoals Duitsland, Oostenrijk en Luxemburg – die al ver gevorderd zijn in de omslag weg van kernenergie – vinden dit maar niets.

3. Migratie

3.1. Grens Polen – Wit-Rusland

Er is de bijzonder tragische situatie aan de grens van Wit-Rusland met Polen en het onvermogen van de Europese Unie om met dit soort van problemen om te gaan. De Wit-Russische president Aleksandr Loekasjenko speelt een gevaarlijk spel waarbij ook de Europese lidstaten niet helemaal vrijuit gaan. Een deel van de transitmigranten wordt aangevoerd met vliegtuigen die geleased worden in Ierland, dat daar op korte termijn geen einde aan wil maken. De transmigranten worden met enige druk de grens over gejaagd met de Europese Unie en de (lidstaten van de) Europese Unie weet niet goed wat daarmee aan te vangen. De Poolse autoriteiten wordt verweten geen rekening te houden met het vluchtelingenstatuut waarop – een deel van die migranten – mogelijkerwijze een beroep zou kunnen doen. Op de Europese Raad heeft men unaniem steun toegezegd aan de getroffen lidstaten en ook aan Polen duidelijk gemaakt dat het land het internationale vluchtelingenstatuut moet respecteren. Het teruggedrijven van migranten is geen praktijk die Europa duldt. Het is niet duidelijk waar een deel van die transmigranten – want dat zijn ze formeel gesproken op dit ogenblik – naartoe wil.

Er waren incidenten met radicaal-rechtse tegenbetogers die met vrij radicale middelen die migranten terug over de grens met Wit-Rusland dreven.

3.2. Transmigranten

Het probleem van de transmigranten blijft aanwezig. België heeft onder andere onder druk van de Afghaanse crisis er nog altijd mee te maken. Er is ook wrijving geweest tussen België en Frankrijk na beschuldigingen van Frankrijk dat de helft van de transmigranten die in Noord-Frankrijk het kanaal probeerden over te steken uit België afkomstig zou zijn.

3.3. Turkije

Een ander probleem dat ter tafel kwam, was Turkije. Griekenland en Cyprus hebben het probleem Turkije ter sprake gebracht op de Europese Raad en België heeft zich tamelijk op de vlakte gehouden. De relaties tussen Turkije en de Europese Unie hebben een paar dagen weer op scherp gestaan na de uitspraak van president Recep Erdoğan over de kritiek van een aantal Europese lidstaten en de Verenigde Staten op het gevangenisregime en het juridische regime in Turkije. Het persona

non grata verklaren van een tiental ambassadeurs is ondertussen weer ingetrokken. Beide partijen claimen victorie. Niemand heeft baat bij het verbreken van de diplomatieke contacten met een land als Duitsland en de Verenigde Staten.

3.4. Grensbeveiliging

De landen die getroffen werden door de situatie in Wit-Rusland vroegen geld om een afrastering te bouwen aan hun grenzen met Wit-Rusland. Dat ligt zeer gevoelig omdat de herinnering aan het IJzeren Gordijn weer de kop opsteekt. Het resultaat is dubbelzinnig. Men ziet het wel zitten dat die landen hun grens beter aantoonbaar zouden maken. Aan Belgische kant dacht men aan een haag bijvoorbeeld. Of de getroffen landen hier zo gelukkig mee waren, durft de spreker te betwijfelen. Ze hebben de toestemming om hun grens duidelijk af te bakenen, maar er komen geen Europese financiële middelen voor. Ook het idee dat heel Europa ten prooi zou vallen aan wat de Noord-Oostelijke landen een 'hybride' bedreiging noemen, uitgaande van Wit-Rusland en van Rusland zelf, vond men een beetje te ver gaan in West-Europa, en men heeft dat afgezwakt.

4. COVID-19

Commissievoorzitter Ursula von der Leyen kondigde aan dat 75 procent van de Europese volwassenen gevaccineerd is, dat er 1 miljard vaccinatiedosissen klaar zijn voor uitvoer naar armere landen en dat het COVID-19-certificaat aanvaard is als mondiale standaard.

5. Digitalisering

Een van de strijdpunten van de Europese Commissie, de Europese Unie en ook van Vlaanderen, is de digitalisering. Op dit moment bestaat er een chipcrisis met serieuze gevolgen, onder andere voor de auto-industrie in Europa.

De Vlaamse Vertegenwoordiging houdt dit nauwgezet in de gaten, want dat heeft verregaande repercussies, potentieel ook voor imec in Leuven.

Axel Buyse is erin geslaagd om deel uit te maken van een Belgisch-federale delegatie die een bezoek bracht aan imec en werd betrokken bij gesprekken van de imec-top met een reeks kopstukken van de Europese Commissie op de Permanente Vertegenwoordiging. Hij heeft te horen gekregen wat de grote strategische uitdagingen van imec zijn. Daar hoort Vlaanderen bij betrokken te worden. Als het over de toekomststrategie van deze kennisinstelling van vitaal belang gaat, die een belangrijk deel van haar middelen van de Vlaamse overheid krijgt, dan mag de Vlaamse overheid niet uitgesloten worden van contacten met de diplomatie en met de Europese instanties.

6. Belgisch EU-voorzitterschap

De Raad van de Europese Unie is het werkinstrument van de lidstaten. België krijgt daarover het voorzitterschap in 2024, wat belangrijke verantwoordelijkheden met zich meebrengt. Er moet in het algemeen voor heel wat EU-dossiers vooruitgang geboekt worden zonder dat daarbij de eigen Belgische en Vlaamse belangen in de schaduw terechtkomen. Het voorzitterschap is een grote logistieke operatie, waarbij bijvoorbeeld de Permanente Vertegenwoordiging van België die op dit ogenblik uit 150 mensen bestaat, diplomaten en attachés samen, zal verdubbelen naar 300.

De Vlaamse Regering heeft inmiddels ook 25 miljoen euro uitgetrokken voor de financiering en de voorbereiding van het voorzitterschap. 5 miljoen euro zijn intussen weer in reserve gezet bij wijze van besparingen. Een belangrijk deel van de financiële middelen gaat naar de versterking van de 'effectieven' van de Vlaamse

overheid op de Permanente Vertegenwoordiging en in de backoffice van de verschillende departementen en agentschappen. Een ander deel van dat budget is bestemd voor trainingen. Vlaamse ambtenaren en politici krijgen een grondige training over de werking van de EU en over hoe we daar als Vlaanderen onze belangen nog beter kunnen verdedigen.

De voorbereidingen van het EU-voorzitterschap werden anderhalve week geleden opgestart in het Egmontpaleis: de activiteiten en de grote thema's van de Belgische agenda werden daar voorgesteld. Axel Buyse herinnert eraan dat 2024 ook het verkiezingsjaar is, wat het veel moeilijker maakt voor de Vlaamse ministers om aanwezig te zijn in naam van België. Een aantal Vlaamse ministers zullen daar immers België moeten vertegenwoordigen. Minister Hilde Crevits zal er als visserijminister en landbouwminister zeker bij zijn en zij maakt ook kans om België voor industrie of onderzoek te moeten vertegenwoordigen.

België zal heel veel dossiers moeten afwerken tijdens het sluitstuk van de EU-beleidscyclus, want ook het Europees Parlement gaat in reces in april en de Europese Commissie moet vernieuwd worden. Dat zal wellicht allemaal in die drieënhalve maand moeten gebeuren en daarna zullen we wel kunnen betrokken worden bij de voorbereiding van de volgende cyclus van de Europese Commissie. Dat geeft dan wat soelaas voor de ambtenaren in elk geval.

Het Europese voorzitterschap is het moment waarop Vlaanderen zijn aanwezigheid kan benadrukken. Ook al zit men daar namens België, men kan natuurlijk wel Vlaamse accenten leggen. Alleen al het feit dat men in het Nederlands het publiek kan toespreken, is een statement.

II. Vragen van de leden

1.1. Tussenkomen van Philippe Muyters

Philippe Muyters hoopt dat de spreker de volgende keer verslag kan uitbrengen uit de eerste hand. Het is godgeklagd dat de Vlaamse diplomatiek vertegenwoordiger geen deel mag uitmaken van de Belgische delegatie.

Het systeem voor de toekenning van Europese middelen naar aanleiding van de veerkrachtfaciliteit zit hem ook dwars. Landen die goede maatregelen hebben genomen, regio's zoals Vlaanderen die inzetten op die Vlaamse veerkracht, worden gestraft. Mocht Vlaanderen niets gedaan hebben, kreeg het de voorziene steun. Vlaanderen doet echter het goed en krijgt minder dan voorzien. Met deze manier van werken komt men niet vooruit. Ook in klimaataangelegenheden doet dat fenomeen zich voor. Hij wil dat wie de juiste stappen zet daar ook voor beloond wordt.

Imec behoort bij de top van Europa als het over chiptechnologie gaat. Verschillende Vlaamse regeringen geloofden immers onvoorwaardelijk in de potentialiteit van imec en zijn aanpak, waarbij in een zeer vroeg stadium van onderzoek en ontwikkeling de partijen samengebracht worden en aan de slag gaan met ieder hun verantwoordelijkheid. Als imec Europees bezoek krijgt, dan hoort de bevoegde minister daarbij ook aanwezig te zijn, evenals de minister-president van de regio die dat succes heeft gerealiseerd. Philippe Muyters stoort zich meer en meer aan het gebrek aan kennis vanuit Europa over wat Vlaanderen doet.

Bij een vorig Europees voorzitterschap was hij minister van Sport en voor die kleine bevoegdheid mocht hij het voorzitterschap opnemen. Als men het goed aanpakt en ook voor een informeel overleg met de collega-ministers zorgt, kan men de agenda zetten, tegen de administraties in. Er was een Europese traditie om de

mandaten binnen de World Antidoping Agency in te vullen en hij heeft die gewijzigd tijdens het Vlaamse – eigenlijk het Belgische – voorzitterschap. Als voorzitter kon hij de informele agenda bespelen. Dus als men het voorzitterschap goed aanpakt, kan men impact hebben.

1.2. Repliek van Axel Buyse

Axel Buyse zegt dat de samenstelling van de delegatie niet in zijn handen ligt.

Wat het Europese systeem voor toekenning van de middelen betreft, is een zekere solidariteit binnen Europa goed, maar die mag niet doorslaan. Voor de landen die zich echt inspannen en voor zeer grote uitdagingen staan, moet de kerk in het midden blijven. De klimaatdoelstellingen worden bijvoorbeeld gekoppeld aan het bnp. Vlaanderen moet een sprong van 47 procent halen.

Voor het bezoek aan imec heeft hij veel steun gehad van de Vlaamse regeringspartijen. Hij wil dit best verder in de gaten blijven houden met de federale collega's, maar Vlaanderen moet wel in de gelegenheid zijn om zijn rol te spelen.

Wat het Europese voorzitterschap betreft, hoopt hij dat de Vlaamse ministers gebruik zullen maken van de unieke gelegenheid om Vlaanderen op een positieve manier op de kaart te zetten en aan agendasetting te doen.

1.3. Tussenkost van Bart Tommelein

Bart Tommelein gaat in op de uitspraak van het hooggerechtshof van Polen. Het Hof oordeelde dat het Europese recht ondergeschikt is aan de Poolse grondwet, wat aan een van de fundamenteën van de Europese Unie raakt. Al in 1964 werd vastgelegd dat het Europese recht voorrang heeft op het nationale recht en bij de toetreding heeft Polen dit ook onderschreven. Door zijn uitspraak zet Polen zich de facto juridisch buiten de Europese Unie. De EU kan zich deze constitutionele crisis helemaal niet veroorloven. Wat betekent de EU nog als men verloochent waar ze voor staat? Wat betekent de EU nog als men de frontwaarden en regels zomaar overboord kan gooien? Wat betekent de EU nog als men de rechtsstaat zomaar kan ontmantelen? Maar liefst 80 procent van de Polen, de inwoners zelf, staat achter een EU-lidmaatschap.

Bijna een jaar geleden is ervoor gepleit Europees geld aan Europese waarden te koppelen via de koppeling van de rechtsstaat en het conditionaliteitsmechanisme. Dat moet nu ook worden toegepast. De EU is geen cashmachine, het is tijd om dit duidelijk te maken met daden. In de conclusies van de Europese Raad is het debat over Polen niet opgenomen. Dat is jammer, maar wel transparant. Transparantie is nodig voor de Europese bevolking. Daarom heeft hij de volgende vragen. Wat werd er concreet besproken en wat was de uitleg van de Poolse eerste minister? Wat waren zijn argumenten en welke lidstaten hebben Polen gesteund? Hoe moet het nu verder? Gaat Polen het Europese recht naast zich neerleggen? Gaat Polen zich niet meer houden aan het bindende arrest van het Hof van Justitie? En welke tools heeft de Europese Commissie nu concreet in handen?

Het Poolse volk is een van de meest pro-Europese volkeren.

De Poolse premier Mateusz Morawiecki heeft recent Marine Le Pen ontmoet in Brussel. Vroeger stelde de partij van de Poolse premier nog dat hij Marine Le Pen nooit zou ontmoeten. De partijvoorzitter van de Poolse regeringsleiders, de partij PES, heeft ondertussen ook een gezamenlijke verklaring getekend over de toekomst van Europa met Victor Orbán, Marine Le Pen en Matteo Salvini. De maskers vallen dus af.

Mateusz Morawiecki had ook bilaterale ontmoetingen met Angela Merkel, Emmanuel Macron en Pedro Sánchez. Is bekend wat er tijdens die bilaterale ontmoetingen werd besproken? En hebben Merkel, Macron of Sánchez dit punt aangehaald en het belang van de rechtsstaat aangehaald?

Bart Tommelein merkt op dat het in België de slechte kant uitgaat met de coronacijfers. In andere lidstaten is de situatie opnieuw zeer ernstig. De vaccinatiegraad moet verder omhoog, regionaal, nationaal en internationaal. Dat kan men doen door de desinformatie tegen te gaan en zo de twijfel om te vaccineren weg te nemen. Welke concrete plannen heeft de Europese Commissie om dit aan te pakken? De desinformatie en het fakenieuws zijn als het ware een parallelle pandemie waarvoor een vaccin moet worden gevonden: ze ondermijnen onze democratie.

Belangrijk is ook dat de staatshoofden en regeringsleiders hebben gesproken over het vrije verkeer binnen en het reizen naar de Europese Unie. De Europese Raad verzoekt de Europese Commissie om de werkzaamheden over de wederzijdse erkenning van certificaten met derde landen te versnellen. Dat is bijzonder belangrijk voor onze Britse toeristen. Hoe groot is de kans dat de Europese Commissie voor het Verenigd Koninkrijk een soepele regeling uitwerkt en het Verenigd Koninkrijk voor reizigers van de Europese Unie ook een soepele regeling zal hanteren om het toerisme te promoten? Zijn hierover gesprekken aan de gang en werd de situatie van de Britten specifiek besproken tijdens deze Europese Raad?

De energieprijzen zijn de laatste weken overal ter wereld fors gestegen en de Europese Commissie kreeg de opdracht verder onderzoek te doen naar de werking van de gas- en elektriciteitsmarkt en te beoordelen of voor bepaalde handelspraktijken verdere regelgeving nodig is. Belangrijker is nog bij de Europese investeringsmarkt na te gaan hoe met de huidige kapitaalruimte investeringen in de energietransitie kunnen worden versneld. Op de buitengewone zitting van de Raad Energie van 26 oktober zullen deze werkzaamheden onmiddellijk worden voortgezet: welke aspecten zullen nu concreet op de agenda staan? De Europese Commissie heeft haar toolbox met maatregelen om de prijs te kunnen drukken voorgesteld: welke tools stelt de Europese Commissie concreet voor om de stijgende energieprijzen op zowel korte als lange termijn aan te pakken?

1.4. Tussenkomen van Johan Deckmyn

Johan Deckmyn uit zijn afkeur voor het feit dat er opnieuw geen plaats was voor de Vlaamse diplomatiek vertegenwoordiger in de Belgische delegatie.

Wat Polen en de rechtsstaat betreft, wordt gesteld dat alle lidstaten, behalve Polen en Hongarije, vinden dat het de verkeerde richting uitgaat. Volgens Johan Deckmyn is er toch een fundamenteel verschil tussen een economische benadering van de Europese Unie en de benadering vanuit de soevereiniteit van de verschillende lidstaten. Man mag niet vergeten dat de politieke unie ontstaan is uit de Europese Economische Unie. Volgens hem moet de EU geen totaal supernationaal gegeven worden.

Bart Tommelein zegt dat er voorrang gegeven moet worden aan het Europese recht en hij verwijst naar economische precedënten. Het lid wil toch nog het eerste voorbeeld van een politiek precedent zien. Binnen een unie moet men op economisch vlak op een andere manier redeneren dan op politiek vlak als het gaat over soevereiniteit. Volgens Johan Deckmyn is er toch nog een aparte rol voor de verschillende lidstaten weggelegd.

Johan Deckmyn vindt het goed dat er geen sancties zijn uitgesproken tegen Polen en de Poolse houding ten aanzien van de rechtsstaat. Hoe meer men over deze zaak leest, hoe meer verschillende interessante geluiden men hoort. In *De Tijd* is

een artikel verschenen over het boek Reset van Mark Elchardus waarin interessante tegengeluiden en andere invalshoeken staan over het rechtsstaatmechanisme. Mark Elchardus geeft een tegengewicht aan de gangbare mening binnen de Europese Unie. Johan Deckmyn roept op tot enige voorzichtigheid om drastische standpunten in te nemen ten aanzien van de volgens hem rechtmatige eisen van Polen als soevereine staat.

Wat energie betreft, is een uitbreiding van het ETS-systeem in voorbereiding naar de verwarming van gebouwen, transport en dergelijke meer.

Naar aanleiding van de speculatie op de energiemarkt zou er een studie over het prijsmechanisme worden uitgeschreven. Dat debat is nog maar pas op gang aan het komen. Er is de rol van Rusland dat geopolitiek een gaspolitiek voert. In dit parlement zijn ook al debatten over Nordstream 2 en dergelijke meer gevoerd en over de houding van Polen en Oekraïne die zich bekocht voelen en die ook tegengas geven tegen de Europese Unie, omdat ze ook een belangrijke bron van inkomsten verloren zien gaan.

Er is een duidelijke tweespalt tussen de noordelijke en de zuidelijke landen als het gaat over de energieprijzen. Het gewicht van de gasprijs versus het gewicht van de kernenergie in een totale berekening van prijzen. België zit plots in het kamp dat tegen Frankrijk aangaat, wat waarschijnlijk te maken heeft met het overgewicht van de groenen in de Federale Regering.

Welke investeringen zijn voldoende groen voor de taxonomie? Het debat gaat nu vooral over het verlaten van gas en kernenergie, hoewel gas nodig is om de kernenergie te verlaten. Johan Deckmyn verwijst naar de aankondiging van Frankrijk en enkele andere landen, die volop de kaart van de nieuwe generatie kernenergie willen trekken. Emmanuel Macron heeft met veel aplomb gesteld dat er een nieuwe generatie van vooral kleine nucleaire centrales komt en dat Frankrijk die richting uitgaat. Hoe zal Europa zich op dat vlak zich profileren? En zorgt dit voor ruis op de Frans-Duitse as?

Hij vindt het triest dat de EU niet in staat is om met een oplossing te komen voor de vluchtelingenstroom vanuit Wit-Rusland, zeker nu blijkt dat Polen aan het mobiliseren is aan zijn grens met Wit-Rusland. Al wat Europa niet wou, gebeurt nu wel omdat men geen visie kan ontwikkelen vanuit de EU. De EU kan Polen toch moeilijk op de vingers tikken. De immigratie vanuit Wit-Rusland is immers een bewuste zet van Aleksandr Loekasjenko om effectief diezelfde EU te destabiliseren. Klopt het dat de EU de impact van die immigratiestromen naar de rest van Europa minimaliseert?

De ambassadeurs in Turkije werden de wacht aangezegd. Zowel Turkije als de EU claimt een soort van morele overwinning in deze zaak. Kan de Vlaams vertegenwoordiger dat toelichten?

Johan Deckmyn is tevreden dat Axel Buyse met betrekking tot imec zijn verantwoordelijkheid heeft genomen en ervoor gezorgd heeft dat Vlaanderen op goede manier werd vertegenwoordigd.

Wat het voorzitterschap van de EU in 2024 betreft, klopt het dat het einde van een cyclus zich aandient. Er is de hernieuwing van de Europese Commissie. Er zijn ook de verkiezingen in eigen land. Hoe kan Vlaanderen zich het best voorbereiden?

Hij heeft al een paar interessante ideeën gehoord en stelt voor om naar best practices te kijken.

1.5. Tussenkost van Karin Brouwers

Ook de CD&V-fractie betreurt het dat de Vlaams vertegenwoordiger niet aan tafel met de andere diplomaten mag zitten. Als corona het excuus is, kan het nog lang duren. Moet dit misschien in het Overlegcomité aan bod komen? In het begin had *Karin Brouwers* begrip, maar dat is er minder en minder.

Een van de middelen van de lidstaten is onderhandelingen voeren met de landen van herkomst voor de terugkomst van de illegale migranten. Is er consensus binnen de EU-lidstaten om samen voldoende druk te zetten op de landen die als veilig kunnen worden beschouwd, om hun onderdanen terug te nemen in de strijd tegen die toenemende migratie? Het gaat niet over landen als Afghanistan. Over welke middelen beschikt de EU om die landen te dwingen uitgeprocedeerde asielzoekers terug te nemen?

Ze vraagt aandacht voor de humanitaire aspecten bij het bewaken van de buitengrenzen van de EU in Polen met Wit-Rusland. Vele mensen worden hardhandig tegengehouden aan de grens, zitten daar vast in het niemandsland en alle mogelijke humanitaire hulp wordt verboden. Momenteel zijn daardoor al zes mensen overleden. Het is goed dat men Polen tijdens de Europese Raad erop gewezen heeft om de grensbewaking op een humanitaire manier te voeren conform de Europese waarden en het internationaal recht.

Polen is een zorgenkindje aan het worden binnen de Europese Unie. Krijgt Polen de miljarden uit het herstelplan waar het volgens de berekening recht op heeft? Komt er een voorschot en wordt de rest uitbetaald afhankelijk van de verdere ontwikkelingen? Mocht men weigeren om het volledige bedrag te betalen, op basis van welke grond is dat dan?

Volgens Karin Brouwers is het interessant als Europa gezamenlijk gas zou aankopen en gasreserves zou aanleggen voor de toekomst. Er is weinig nieuws van de Energie Unie die in 2014 in het leven is geroepen om de energievoorraad te garanderen, mocht Rusland de gaskraan dichtdraaien. Welke garantie is er als Nord Stream 2 in werking is dat er voldoende gas aangevoerd kan worden en de prijzen onder controle gehouden kunnen worden?

Wat de digitalisering betreft, is het belangrijk om niet afhankelijk te zijn van de buitenlandse microchipproductie. Azië heeft 70 procent van de productie in handen, de Verenigde Staten 22 procent en Europa slechts 8 procent. Wordt er op de Europese Raden nagedacht om tegemoet te komen aan een minder grote afhankelijkheid van het buitenland of er is sprake van productie in Europa?

Binnen twee jaar begint het Belgische EU-voorzitterschap. Karin Brouwers is onder de indruk van de verdubbeling van het personeel op de Permanente Vertegenwoordiging. Hoe worden de gewesten betrokken bij het bepalen van de thema's of bepaalt het federale niveau dat alleen? Welke thema's komen er vanuit België, hopelijk met veel inspraak van de gewesten, aan bod?

Digitalisering is een belangrijk thema. Ze vond ook interessant wat Bart Tommelein zei over desinformatie, wat men volgens haar ook beter op Europees niveau aanpakt dan per lidstaat. In de Senaat is er nog een verslag met aanbevelingen over desinformatie voor de verschillende regeringen afgewerkt in commissie; dat wordt in de plenaire vergadering op 19 november normaal gezien behandeld. Wat de Vlaamse minister van Media doet is goed, maar om het probleem echt te tackelen, is er een Europese aanpak nodig. Desinformatie is ook een thema dat men vanuit Vlaanderen zou kunnen inbrengen, maar wij beslissen daar niet over.

1.6. Tussenkost van Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe is ook lid van het federale adviescomité Europese Aangelegenheden, en kan alleen maar vaststellen dat hij in het Vlaams Parlement soms sneller en ook grondiger geïnformeerd wordt dan op federaal niveau. Het is dan ook voor hem onaanvaardbaar, dat de Vlaamse diplomaat niet mag aanschuiven aan de Europese tafel.

Vlaanderen is de economische motor in België, heeft een demografisch overwicht en volgens de Grondwet exclusieve bevoegdheden. Er is het principe in foro interno, in foro externo. De collega's in het Vlaams Parlement hoeven niet overtuigd te worden, maar er zijn wel partijen die het probleem hier aankaarten en het op een ander niveau zomaar laat passeren. Hij zal blijven strijden. Hij gaat opnieuw de minister-president daarover informeren. Hij voelt zich als Vlaams parlamentslid niet meer vertegenwoordigd door de Belgische diplomatie die aan de Europese tafel zit.

Over Polen is een debat gevoerd in de plenaire vergadering. Wat er in Polen gebeurt, is op vele domeinen onaanvaardbaar, zoals de beperkingen van halebirechten. Maar er is ook veel onduidelijkheid. Hij zou graag kennisnemen van een Franse of Engelse vertaling van het arrest van het Poolse Grondwettelijk Hof. In *De Tijd* heeft hij gelezen dat Polen misschien ook wel eens gelijk zou kunnen hebben. De journalist haalt het voorbeeld aan van de versoepeling van de Europese Centrale Bank waarover het Duitse Grondwettelijk hof ook uitspraken heeft gedaan.

Wanneer hij in het Europees Parlement bepaalde politici grote verklaringen hoort afleggen, herinnert hem dat aan een exit waarin dezelfde hoofdrolspelers optreden als in het debat over de Brexit. Hij kan alleen maar de wijze woorden van Angela Merkel op de Europese top hernemen: "Respect voor de rechtsstaat is de kern van de Europese Unie", maar anderzijds moet men ook een manier vinden om elkaar tegemoet te komen. Dat was eigenlijk ook de kern van het debat vorige week en althans de stelling die zijn partij vorige week heeft ingenomen.

Hij ziet ook twee maten en twee gewichten in Europa. Voor Hongarije en Polen is men bijzonder streng en bij zijn weten zijn er daar geen politieke gevangenen. Wanneer men over Spanje spreekt, kijkt de Europese Raad weg. Op geen enkel ogenblik komt de situatie van Catalonië ter sprake op een Europese Raad. Carles Puigdemont is moeten vluchten, anders was hij in de cel beland.

Met betrekking tot Turkije is met een overgrote meerderheid een standpunt ingenomen om de pretoetredingssteun stop te zetten of te heroriënteren en de toetredingsonderhandelingen stop te zetten. Wordt deze boodschap ook aan de Europese tafel gezegd? Redeneert men: dat is toch maar een onderdeel van België dus dat standpunt gaan we verwaarlozen? Zolang er standpunten worden ingenomen die geen rekening houden met wat er in Vlaanderen leeft, voelt hij zich niet meer vertegenwoordigd in deze Europese Raad.

Hij sluit zich alvast aan bij een van de standpunten van professor Mark Elchardus, die zich afvraagt waarom er zoveel mensen van land veranderen in plaats van hun land te veranderen. Een bedenking waarvan hij hoopt dat die ooit in Europa ter sprake wordt gebracht. Klopt het inderdaad dat het Belgische standpunt aan de Europese Raad was geen muren te bouwen, maar wel een haag?

Tot slot gaat Karl Vanlouwe in op digitalisering en hij sluit zich aan bij de tussenkomsten daarover van Karin Brouwers en Philippe Muyters. Hij heeft gelezen dat de Europese Raad uitzielt naar het komende voorstel over de Europese Chipwet. Zijn er al krachtlijnen bekend en wat zijn ook de posities? Wat is dan de Belgische

positie? Wat is de Vlaamse positie? Welke rol moet Vlaanderen hierin spelen, zeker gezien het belang van imec?

Hij zal geen vraag stellen over het Belgische voorzitterschap en erkent dat er opportuniteiten voor Vlaanderen zijn, maar hij hoopt dat er ooit eens een Vlaams voorzitterschap zal zijn binnen de Europese Unie.

2. Repliek van Axel Buyse

Axel Buyse zal niet reageren op de politieke meningen die zijn vertolkt.

Polen is een heel moeilijke kwestie. Voor zover de spreker bekend, heeft men aan Polen gevraagd om te verduidelijken welke richting Polen wil uitgaan. De Poolse premier heeft zich verdedigd volgens dezelfde lijnen als die waarmee hij zich verdedigd heeft in een recent debat met het Europees Parlement. Polen denkt er absoluut niet aan om uit de Europese Unie te stappen, wat ook bijna suïcidaal zou zijn voor een land dat niet alleen aan de vleespotten van Europa zit, maar dat ook met al zijn vezels Europees is en in de loop der voorbije eeuwen heel veel over gehad heeft om Europees te zijn en te blijven. Polen vertegenwoordigt een soevereinistische lijn die in meer Midden-Europese landen aanwezig is waarbij men blijft staan op de primauteit van de soevereiniteit van de lidstaat tegenover een in de ogen van die school te verregaande politieke integratie.

Volgens Axel Buyse moeten we de uitspraak van het Europees Hof over het conditionaliteitsmechanisme afwachten, waarin de band gelegd wordt tussen de Europese financiële middelen voor het herstel en de veerkracht, en het respect voor de rechtsstaat en voor de Europese waarden. Koen Lenaerts, president van het Europees Hof, heeft een heel zware verantwoordelijkheid op zich genomen. In het interview in De Standaard van veertien dagen geleden heeft hij, gezien zijn positie, om evidente redenen niet het achterste van zijn tong kunnen laten zien. De Vlaamse Vertegenwoordiging zal zelf al met hem in contact treden om meer informatie te krijgen. Niemand is op dit ogenblik beter in staat dan Koen Lenaerts om in dat debat richting in te geven. De spreker rekent op Koen Lenaerts zijn verstand en zijn politieke feeling om dit heel moeizame proces in de goede richting te leiden. Het Europees Hof staat niet alleen onder druk van Polen en zijn bondgenoten, maar staat op dit ogenblik ook zwaar onder druk in de aanslepende gesprekken over het Noord-Ierse protocol met het Verenigd Koninkrijk.

De argumenten in deze kwestie zijn vrij eenvoudig. Het Poolse Grondwettelijk Hof stelt dat de Poolse grondwet nog altijd boven het Europese Recht staat. Polen wijst op antecedenten: de uitspraken van het Grondwettelijk Hof in Karlsruhe in financiële situaties en bepaalde uitspraken van presidentskandidaat Michel Barnier over het heroveren van de primauteit van het Franse recht in bepaalde situaties.

Axel Buyse waarschuwt ervoor om dat soort uitspraken te veralgemenen. Hij belooft om via de post in Warschau de volledige tekst van dat arrest in een verstaanbare taal te krijgen (bijlage 1 en 2).

Wie heeft Polen gesteund? Hongarije was de enige lidstaat die Polen steunde. Slovenië eigenlijk niet. Wel heeft premier Janša een paar verzachtende woorden in de richting van Polen gesproken waaruit men zijn persoonlijke steun kan afleiden, maar hij heeft zich voor de rest gehouden aan wat de Sloveense regering hierover denkt. Men moet er ook rekening mee houden dat de Slovenen op dit ogenblik het EU-voorzitterschap hebben.

Wat kan Europa doen? Veel zal afhangen van de uitspraak van het Hof de komende tijd. De dialoog met Polen moet aangehouden worden, zeker ook met het oog op de toekomst van de Europese Unie. Ook in het interview in De Standaard van

veertien dagen geleden zei Koen Lenaerts heel duidelijk dat er wel heel stevige en positieve contacten blijven met het geheel van het Poolse gerechtelijk systeem. Dit is geen oorlog van het Poolse juridische systeem tegen de Europese Unie.

De Europese Commissie heeft voor de bestrijding van COVID-19 HERA opgericht, een instelling die daadkrachtiger zou moeten kunnen optreden in geval van grote pandemieën. Het staat onder leiding van de Franstalige Belg die Vlaanderen in het verleden ook al een paar keer geholpen heeft om duidelijkheid te krijgen, onder andere over het Oosterweeldossier.

Het overleg tussen de EC en het VK is nog altijd bezig en het ziet er niet goed uit. David Frost, de Britse onderhandelaar, eist dat het Noord-Ierse protocol grondig hervormd wordt en dat de rol van het Hof in Luxemburg er uitgehaald wordt. De Europese Unie heeft al toegevingen gedaan door een reeks goederen uit de lijst te halen die gecontroleerd moeten worden in de Ierse Zee. Het blijft een hele moeilijke constructie. Als historicus zou Axel Buyse durven te zeggen – los van zijn ambtelijke verantwoordelijkheden – dat het een soort neokoloniaal probleem is dat opgelost moet worden. Dat is een gevolg van de tragische opdeling van Ierland in de 19e eeuw waar het Britse Verenigd Koninkrijk op dit ogenblik mee worstelt. Men kan maar hopen dat dat toch geregeld wordt, want commissaris Thierry Breton heeft erop gewezen dat het Verenigd Koninkrijk toch wel in een heel lastig economisch parket terechtgekomen is door de Brexit. Op dit ogenblik is de toestand rampzalig. Dat blijkt uit de gebrekkige bevoorrading van de winkels. Een paar weken geleden was er een enorm gebrek aan vrachtwagenchauffeurs. Poolse, Slovaakse, Bulgaarse en Litouwse truckers een visum van twee maanden beloven, lost niets op. Het probleem verplaatst zich, want vervoersondernemingen betalen hun chauffeurs nu iets meer waardoor de autobuschauffeurs naar de vrachtwagensector overgaan.

Energie is inderdaad de oplossing waar Bart Tommelein aan refereerde. De inzet van de grote financiële middelen die nog altijd in de Europese kassen van financiële instellingen en banken aanwezig zijn, mobiliseren voor een versnelde transitie is een van de mogelijke oplossingen waar de Europese Commissie mee naar voren is gekomen.

De Europese Commissie heeft een toolbox voorgesteld. Het gaat enkel om principes, bijvoorbeeld dat Europese landen minder belastingen moeten heffen op hun energie, wat weer andere problemen veroorzaakt. De EC heeft geen echte pasklare oplossingen op korte termijn. Het is heel goed dat men de prijzen en het marktmecanisme gaat onderzoeken. Het is zeker de moeite om dat eens tegen het licht te houden, want in de pers is te lezen dat kleinere Belgische energieleveranciers tot gekke dingen in staat zijn ten aanzien van hun klanten.

De soevereiniteitskwestie is inderdaad het cruciale punt in de hele discussie over Polen. Niet alleen Mark Elchardus, maar ook eminente journalisten beginnen zich stilaan vragen te stellen en die meer kritische houding van journalisten ten aanzien van de richting die de EU uitgaat is nieuw in Vlaanderen. Volgens Axel Buyse, en dat is volledig in lijn met wat de Vlaamse Regering erover denkt, is de Europese Unie levensnoodzakelijk voor kleine landen als België en Vlaanderen en ook voor het geheel van Europa. Men kan niet buiten de Europese Unie. Wel kan men uiteraard redetwisten over de manier waarop die moet werken.

Hoe profileert Frankrijk zich? Dat België zich voor het eerst een beetje tegen Frankrijk richt, heeft te maken met de discussie over de volledige kernuitstap en de tijdelijke inschakeling van gascentrales, in afwachting dat er een totale vergroening zal of mogelijk zou zijn. Frankrijk ziet mogelijkheden, niet alleen om zelf de uitstoot beneden bepaalde normen te krijgen en zijn eigen transitie mogelijk te maken. Als Frankrijk volledig van kernenergie overstapt op iets anders, dan haalt Frankrijk het

niet omdat de afhankelijkheid van kernenergie op dit ogenblik te massaal is: 70 procent. Frankrijk probeert de technologische ontwikkeling van de Franse kernindustrie te vermarkten, ook aan Polen. Dat maakt het debat nog een stukje ingewikkelder zeker als het debat over de rechtsstaat aan de orde is.

Of dat impact zal hebben op de Frans-Duitse as? Kernenergie is maar één aspect van de Frans-Duitse as. Het is een complex geheel van verbindingen, de ene sterker, de andere zwakker waarmee de twee Europese lidstaten elkaar in evenwicht proberen te houden.

Europa minimaliseert de problemen aan de grenzen met Wit-Rusland niet, maar de gevoeligheden liggen anders en de problemen doen zich anders voor.

Als je als lidstaat geconfronteerd wordt met die invasie aan je grenzen, dan dat is een ander probleem dan de transmigratie waar Vlaanderen mee te maken heeft. Polen heeft problemen met een agressief regime dat op grove schaal misbruik maakt van zijn positie om mensen in de meest tragische omstandigheden te brengen. Of het politieke vluchtelingen of economische vluchtelingen zijn, als men doodvriest aan de grens maakt dat nog weinig verschil.

Het is begrijpelijk dat West-Europa voorzichtig is en probeert om de grootste slachtoffers van Aleksandr Loekasjenko niet nog meer in de penarie te helpen.

De haag als grensafzetting is een beeld dat opgehangen is. Vanuit België is empathie getoond ten aanzien van de problemen. Men heeft ook op de problemen die we zelf hebben gewezen: de verzadiging van de asielopvang, transmigranten waar men heel moeilijk vat op krijgt enzovoort. Maar er is ook gewezen het gevaar van het ontstaan van een echt ijzeren gordijn en er is gepleit voor zachtere maatregelen. Grensbewaking is oké, maar de bouw van een ijzeren gordijn is niet aan de orde en roept slechte herinneringen op.

Zaak is om de illegale migratie te kunnen stoppen en tegelijkertijd een methode te vinden om met de grootste slachtoffers daarvan op een menswaardige wijze om te gaan.

Dat wat Turkije betreft, beide kampen een overwinning claimen, moet wat gerelativeerd worden. De Turkse president heeft gezegd dat hij de betrokken landen een lesje geleerd heeft en ze wel twee keer nadenken voor ze nog met kritiek afkomen. De betrokken lidstaten van de Europese Unie en de Verenigde Staten hebben de zaak kunnen ontmijnen door te wijzen op het feit dat zij wel getrouw blijven aan een set van regels, de Weense Conventie, die het internationale diplomatiek verkeer regelt en waarin een van de gouden regels is dat men niet raakt aan de interne politieke ontwikkelingen in een ander land waar men betrekkingen mee heeft. Dat betekent niet dat men de internationale wetgeving over mensenrechten kan negeren. Als men dat zou doen, komt men in de periode van voor 1648 en het Verdrag van Westfalen, toen diplomatie zich nog niet met mensenrechten, noch met soevereiniteitsrechten, noch met volkenrecht bezig hield.

Op die manier konden beide partijen – Turkije en de groep staten waarvan de ambassadeurs oorspronkelijk waren uitgewezen – hun gezicht redden, hoewel hij denkt dat de betrokken landen iets beter uit deze pijnlijke kwestie naar voren zijn gekomen dan Turkije zelf.

Best practices zijn zeker nuttig voor het EU-voorzitterschap. Vlaanderen is zich ook ten volle aan het voorbereiden, maar wacht op de toerbeurtregeling. Dat zijn de afspraken over welke deelstaat binnen België bepaalde ministers zal leveren en ook de hele onderbouw. Voor minister Hilde Crevits is het simpel omdat zij voor onze visserij staat, maar voor alle andere materies waar België ministers voor mag

regelen, moeten er politieke keuzes gemaakt worden op basis van het samenwerkingsakkoord van 1994.

Axel Buyse betreurt het dat men de coronaregels voor de delegaties van de Europese Raden niet openbreekt. Er is bereidwilligheid, maar het is wachten op een beslissing. Hij hoopt dat men ten minste één zitje reserveert voor op zijn minst één deelstaat die dan ook voor de andere deelstaten kan optreden. Deze beslissing moet politiek geregeld worden.

Premier Alexander De Croo heeft gepleit voor de terugkeer van migranten naar de veilige landen, maar het blijft moeilijk om te bepalen wanneer een land echt veilig is. Onlangs was er herrie omdat Denemarken mensen terugstuurde naar vermeend veilige plaatsen in Syrië, maar die migranten bleken het slachtoffer te worden van represailles. Bovendien is het terug laten nemen van mensen door landen die daar vertrokken zijn, een heel moeilijke zaak, waar alleen een gezamenlijk Europees optreden iets aan kan veranderen.

Energie samen aankopen is weer aan de orde. De gezamenlijke aankoop van gas wordt normaal gezien op de Energieraad van 26 oktober besproken.

Imec is van kapitaal belang voor Vlaanderen. Men moet er alles aan doen om die gigaonderneming met 5000 werknemers te laten bloeien.

Imec heeft het voordeel dat het onderzoeksinstituut gevestigd is in een kleine regio in een klein land. Dat geeft imec het voordeel van de politieke neutraliteit. Het is geen onderzoeksinstituut dat gemanipuleerd wordt. Dat is ook meteen ook de zwakte. Het moet op de nodige diplomatieke steun kunnen rekenen om inbreuken op het normale afsprakenregime te voorkomen. Men moet voorkomen dat grotere lidstaten hun macht inzetten om de positie van imec te ondermijnen. Dat zou niet alleen slecht zijn voor Vlaanderen en België, maar ook voor Europa als geheel. Imec en ASML, de grote chipfabriek in Veldhoven, beheersen op dit ogenblik ongeveer 90 procent van de onderzoeks- en ontwikkelingsmarkt, wat vrij uniek is.

Elke lidstaat kan tijdens het EU-voorzitterschap bepaalde accenten leggen, maar moet natuurlijk ook voortwerken aan wat er is opgebouwd door de lidstaten die ervoor zijn gekomen, door de Europese Commissie en door de strategische opties die door die Europese Raden zijn vastgelegd. Nu is al duidelijk dat een aantal thema's aan bod zullen komen, zoals het Stabiliteits- en Groeipact. Het gaat over de 60 procentenschuldratio voor de overheid – België komt in de buurt van het dubbele – en maximum 3 procent schuld op de begroting per jaar. Over dit thema dreigt een nieuwe breuklijn te ontstaan die dwars door Europa zal gaan en misschien ook een stukje door België. Een ander belangrijk thema is strategische autonomie. Vlaanderen spreekt over een open strategische economie: het moet gaan over autonomie voor die zaken die Vlaanderen nodig heeft, maar zonder de kansen op uitvoer te belemmeren. Er zijn duidelijk bepaalde producten waar nood aan is zoals microchips. Het ontbreekt aan de productiecapaciteit van chips, niet aan het ontwikkelen ervan, want imec ontwikkelt en test chips die twee generaties verder liggen dan wat nu gebruikt wordt. De Europese Commissie is ook bezig met het probleem van het opschroeven van de productiecapaciteit. Een recent probleem is een gebrek aan magnesium, een strategische grondstof waarvan het overgrote gedeelte uit China komt en waarvan op dit ogenblik de bevoorrading vanuit China stukt.

Verdere thema's zijn Fit for 55, de digitale agenda, het migratievraagstuk en de rechtsstaatkwestie.

Wat het EU-voorzitterschap betreft, bevindt België zich in een ongemakkelijk gezelschap door het systeem van het trio-voorzitterschap dat bedoeld is om de

continuïteit te bevorderen van het werk dat tijdens een voorzitterschap moet gebeuren. Het land dat voor ons komt is Spanje, wat voor België als dusdanig niet te veel problemen oplevert maar voor Vlaanderen niet evident is gezien de Catalaanse kwestie en de moeizame contacten. Na België krijgt Hongarije het EU-voorzitterschap. Er zijn nog wel verkiezingen in Hongarije, die het politieke landschap kunnen veranderen, maar even goed kan Viktor Orbán de touwtjes nog in handen hebben, wat voor problemen kan zorgen bij de overdracht.

Dat alles speelt mee, hoewel door de bank genomen voorzitterschappen de neiging hebben om niet al te sterk de expliciete eigen modellen en meningen naar voren te schuiven tijdens die zes maanden dat ze aan het roer staan.

De stopzetting van de toetredingsonderhandelingen met Turkije is een moeilijke kwestie en hij belooft uit te zoeken wat de jongste Belgische standpunten zijn.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Johan DECKMYN
Karl VANLOUWE,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

bnp	bruto nationaal product
EC	Europese Commissie
ETS	emissions trading system
EU	Europese Unie
FIT	Flanders Investment & Trade (= Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen)
HERA	European Health Emergency Preparedness and Response Authority
imec	Interuniversitair Micro-elektronicacentrum
MFK	meerjarig financieel kader
VK	Verenigd Koninkrijk